FACVLTATIS MEDICAE
IN ACADEMIA LIPSIENSI
PRO-CANCELLARIVS
D. IO. ZACHARIAS PLATNER

PATHOL. P. P. ORD. ACAD. DECEMVIR
COLLEGII MAI. PRINCIPVM SOCIVS

PANEGYRIN MEDICAM

D. XXVII. OCTOBRIS ANNO MDCCXLI.

CELEBRANDAM

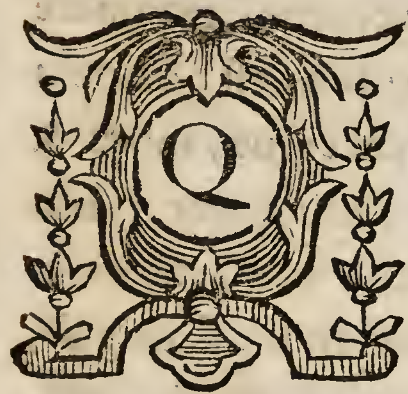
INDICIT

ET

DE SOMNO IN CVBICVLIS PERCALEFACTIS

DISSERIT.

ui valere & ſeneſcere cupiunt, eos ita agere oportet, vt naturale corporis & partium ſolidarum robur exquiſitiori cura tueantur, cum morbis nihil magis obnoxium ſit, quam illarum infirmitas. Ad hoc vero multum valere, & exercitationem, & victum, & moderatum veneris, ſomni, aliarumque rerum, quibus vita continetur, vſum, peruulgatum eſt. Sed inter eos, qui ſani ſunt, at vero imbecilli, quo in numero magna pars vrbanorum, omnesque pene cupidi literarum, ſunt, reperiuntur plures, quibus nimia valetudinis cura, molliorque corporis cultus, varia incommoda afferre ſolet. Sunt enim multi, qui, quoduis morborum genus praemetuentes, victus cultusque conſuetudinem ne minimum mutare vnquam audent, quibus ſollicitus metus, quo omnis vitae iucunditas impeditur, magis nocet, quam res, quae timetur. Alii, vt morbos auertant, in ſecunda valetudine, aduerſae praeſidia conſumunt, &, dum valetudinem variis auxiliis, deuoratis etiam quotidie medicamentis, ſuſtentare volunt, ſibi morbos excitant. Iam de iis dicam, qui, quod frigus timent, dormitoria cubicula, in quibus ſe ſomno dare ſoliti ſunt, percalefaciunt, & hoc calore corpus effoeminant omnesque neruos emolliunt. Hoc vero vt clarum ſit ac euidens, conſiderare oportet aera, quem rariores ac ſpongiis aſſimiles pulmones hauriunt, & qui etiam corporum, quae eo circumfuſa ſunt, exſpirationes moderatur. Nec omittendum eſt, aëra ſe in ipſum corpus fundere, cum eius non minimam vim humidis noſtris admixtam eſſe variis experimentis intelligatur. Neceſſe vero eſt, vt aër, ſine quo animantium corpora, nec ali, nec creſcere, poſſunt, & qui his quaſi vitalem ſpiritum praebere videtur, calore tenuatus ſit, eo

tamen moderato, & ad temperationem corporis apto. Nam, & frigoris, & caloris, exſuperantiam animalia grauiter offendere, imo vita expellere, nemo ignorat. Id vero ſemper in controuerſia fuit, quid calorem animalibus praeſtet. Animus non eſt, ea, quae veteres de calore innato, alii de ſanguinis fermentatione, nec non alii de flammula cordis, commenti ſunt, nec diuerſas recentiorum ſententias, exponere argumentisque oppugnare & refellere. A vero propius eſt, omnem animalium calorem ab humidorum, & ſanguinis praecipue, motu & attritu in arteriis venisque proficiſci, cum is omnis extinguatur, quam primum ille motus prohibetur, quo ſanguis ex corde per arterias in omne corpus diffunditur. Contra ea caloris vis intenditur, ſi ſanguis, vel valentiori impulſu, vel celeriori motu, agitatur & per arterias proiicitur, quod vtrumque in febribus fieri ſolet. Hunc vero etiam non parum auget renixus, quare, ſi arteriae ac venae in aliqua ſede ita comprimuntur, vel vinculis conſtringuntur, vt motus non omnis prohibeatur, ſed impeditior fiat, in ea parte calor multum augeſcit. Negandum tamen non eſt, ipſum ſanguinem plurimum conferre, ſi is, nec abundat, nec deficit. Etiam, qui modice craſſus rubensque eſt, longe facilius incaleſcit, quam, qui nimium tenuis, aqua & pituita miſtus, & colore liuidus eſt, qualis in piſcibus, & in aegris, eſſe ſolet, quos aqua inter cutem male habet. Nec minus compertum eſt, vitalem calorem in animalibus augeri, minuique aliis, veluti iis, qui per varias vias humidis admiſcentur, praecipue autem aëre, quo corpus circumfuſum eſt. Huius enim ardore corpus inflammari, frigore autem gelari, omnes nouimus. Cum vero aliquis dubitare poſſit, ſanguinem omneque corpus ex attritu incaleſcere; id quidem oculis cernimus, corpora dura, dum teruntur, inflammari, idque multo magis, ſi valentior preſſura & maior celeritas adhibetur. Et corpora haec, quo duriora ſunt, eo maior in iis ex attritu naſcitur calor, ita, vt etiam exardeſcant, & verum ignem concipiant. Hoc chalybi ferroque duriſſimo incidit, ſi ad illud ſilex alliditur, quod non ſolum ignitur, ſed in

glo-

globulos funditur, imo in vitrum vertitur. α) Sed vero, cum haec nemini ignota ſint, nec facile in dubium vocari poſſint, de eo tamen non omnes conſenſuros eſſe prouideo, hoc, quod in ſolidis durisque corporibus fit, etiam fieri in fluidis, cum non pauci cum THOMA WILLISIO β) putent, *liquida*, vtut plurimum concuſſa & agitata, *haudquaquam intepeſcere.* Liquida vero magnum diſcrimen recipiunt, &, quamuis aqua pura in fiſtula, vel canali, diu multumque commota, parum tepeſcat, tepeſcunt tamen humida craſſiora & ex elementis compoſita, quae oleum, vel ſulphur, habent, quod ignem concipere & flammam alere poteſt. Et mulierculae, pingue lactis cremoremque in ligneo vaſe in butyrum denſantes, experiri poſſunt, etiam ſerum quaſſando fuiſſe tepefactum. Hanc rem omnem, inter alios, aperte planeque explicauit doctus & ingenioſus Auctor GEORGIVS MARTINIVS, γ) qui etiam probat, calorem, non tam ab attritu minutarum ſanguinis particularum inter ſe & ſibi impingentium oriri, quam ab attritu earum & arteriarum aliorumque receptaculorum, per quae ille humor maiori vi premitur atque vrgetur. Oſtendit etiam, in maioribus arteriis, maiorem vim ſanguinis continentibus, longe minorem incurſionem particularum in illarum latera fieri, & his pauciores particulas impingi, & ob id, ſi caetera paria ſint, & ſi ſanguis aequali celeritate moueatur, & aequalis etiam renixus ſit, eum longe minus in iis concaleſcere, quam in minoribus fiſtulis. In his enim eum multum coarctari premique, & ita moueri, vt inter illas & ſingulas fere ſanguinis particulas attritus ſit. Cum vero, id quod adductis experimentis confirmat, aequalis fere ſit calor in omni corpore, ſi cutim excipias, quae ab aere alluitur & plurimum mutatur, huius aequabilitatis non aliam cauſam eſſe docet, quam, quod ſanguis in arteriis maioribus longe maiori pernicitate velocitateque propellatur, quam in exiguis minorum

 fiſtu-

α) Vide ROBERTI HOOKS *Micrographiam Obſ. VIII. p.* 44. *Schem. V.*
β) *In Diſſert. de Sanguinis incaleſcentia, ſeu accenſione, p.* 31.
γ) *In Tractatu de Animalium calore*, qui cum alio, *de Similibus Animalibus, Londini Anno MDCCXL.* editus eſt.

fiſtularum itineribus. In his enim illum tardiſſime moueri, hanc autem tarditatem, quae corpori frigus allatura eſſet, corrigi illa plurimarum particularum incurſione in illarum fiſtularum latera & valentiori earundem preſſione. Cum ſic ab intelligente diuinaque natura corpori prouiſum ſit, vt in eo aequabilis vbique calor eſſet ad varias functiones praeſtandas aptus ac neceſſarius, etiam ad hanc prouidentiam illud ſapientiſſimum conſilium acceſſiſſe docet, vt homo varium diuerſumque calorem ferre poſſit, & eius viciſſitudinibus, niſi illae valde immoderatae ſint & repentinae, non ita grauiter afficiatur. Nam, nemini ignotum eſſe, frigore fibras multum adduci, corpusque denſari atque minores fiſtulas in cute arctari, omnem vero calorem quaſi ad interiora reprimi, & verum eſſe, quod HIPPOCRATES δ) prodidit: τὰς κοιλίας χειμῶνος καὶ ἦρος θερμοτάτας φύσει εἶναι. Ob id enim hyeme omnibus viſceribus maius robur ad praeſtandas omnes naturales actiones, praecipue ad cibum aſſumendum concoquendumque eſſe. Aeſtate autem, dum corpus relaxatur, illum internum calorem ſe remittere, ita, vt illud ab aduentitio, ſi is vehementior eſt, non ita grauiter afficiatur. Ex his autem, & aliis, quae ingenioſius ab auctore diſputata ſunt, cum natura caloris, quo corpus animale tenetur, perſpecta ſit & patefacta, poterimus ſtatuere, quantum calor ille externus & aduentitius, cuius ardore totum corpus inflammari & concaleſcere ſolet, etiam ſub ſomno poſſit nocere. Iam vero obſeruatio docuit, homini, cuius corpus integrum & ſine morbo noxaque eſt, quamuis is ſub vario coelo viuere poſſit, ſalubrius eſſe moderatum frigus, quam nimium calorem. Frigore enim dum omnes fibrae contrahuntur denſanturque, ille renixus augetur, quem ad internum calorem neceſſarium eſſe ſupra retuli. E contra fibrarum robur ſe, ſi aëris calor augetur, multum remittit, ita, vt illae, &, quae ex his coagmentatis facta ſunt, viſcera, plurimum relaxentur. Illa vero naturali viſcerum actione, praecipue pulmonum, quibus ſpiritum trahimus emittimusque, exteritur perficiturque omnis a cibo in ventriculo & inteſtinis ſecretus ſuccus, qui candidus, etiam in rubentem ſanguinem vertitur. Dum vero ob id omnis ſanguis chylo remixtus per pulmones ducitur, ex iam dictis probabiliter confici poteſt, eum longe melius coactum confectumque iri, ſi arteriae naturale robur habeant, & paulo maiorem & neceſſarium renixum praeſtare poſſint. Ad id vero plurimum facere frigus, ex eo intelligitur, quod hoc non ſolum pulmonum fibrae adſtringuntur, ſed quod

eo

δ) *Sect. I. Aphor. XV.*

eo etiam ipſe aër denſatur, quo, ſi grauior eſt & maiorem elaſticitatem habet, pulmones, qui eum hauriunt, magis diſtenduntur, arteriae autem venaeque per pulmones ductae, & in his a corde diffuſus ſanguis, chylo aliisque ſuccis remixtus, valentius comprimuntur. Coarctatis vero, certa ratione, his arteriis, datoque valentiori renixu, humor cogitur coquiturque, & in ſanguinem rubentem, quo ad conficiendos caeteros ſuccos indigemus, longe facilius ac melius conuertitur, quam, ſi ab aëre calido fibrae relaxantur, & in diſpanſis arteriis ſanguis, aëre, qui intus eſt, turgidus, non ſine difficultate & mora, promouetur. Ob id etiam naturae prouidentia factum eſt, vt ſpiritus aërque, qui ab homine ducitur, ſemper frigidior ſit, quam pulmones, & reliquum corpus, eſſe ſolent, & vt pulmones, atque omnis, qui per eos labitur, ſuccus ex illo aliquantum refrigeſcant. Si enim aëris, qui ſpiritu in pulmones ducitur, tantus calor eſt, quantum corpus noſtrum naturaliter habet, homo vel praefocatur, vel certe intolerabilibus angoribus vexatur ac conficitur, quod ſanguis omnis vehementer concaleſcit. Sanguinem vero & lympham aeque nimio calore ac quiete & frigore cogi & contrahi, aliis obſeruationibus compertum certumque eſt. ε) De quibus, cum alibi dicendum ſit,

iam

ε) Vide, quae habet HERMANNVS BOERHAAVE *in Chemiae T. I. p.* 274. *Edit. Lugd. Bat.* Conf. IO. ARBVTHNOTS *Eſſay concerning the Effects of Air on human Bodies, Chap. VI. §. XXVIII. p.* 159. *& Chap. IX. §. XXXII.* STEPHEN HALES *Haemaſtaticks p.* 97. oſtendit, rubentes ſanguinis globulos maiorem elaſticitatem conſequi ex valentiori preſſione in pulmonibus per aëra frigidum. Experimenta BOERHAAVII in dubium vocauit & illis alia oppoſuit MARTINIVS *de Animalium calore, Cap. I. p.* 138. *& p.* 144. qui vero iis nihil aliud probauit, quam hominis fabricationem eam eſſe, vt eius corpus vario & multum inter ſe diſtanti calori accommodatum ſit, adeo, vt is etiam per aliquod tempus in aëre viuere poſſit, qui ſimilem, vel etiam maiorem, feruorem in ſe contineat, quam, qui naturaliter in corpore eſt. Haud tamen negat, id non ſine magno incommodo, & ſanitatis etiam diſpendio, imo vitae periculo, in locis aeſtuoſiſſimis fieri. Experimentis maiori diligentia factis controuerſia diiudicari poterit, & oſtendi, quantum calorem homo ferre poſſit, cum plura animalia, etiam illa, quae diutius, quam alia, vitam retinere ſolent, veluti feles, in caldariis celerius fuerint extincta, quibus ex ore magna vis rubellae & foetidiſſimae ſaliuae ante mortem effluxerat. Haec vero, quae ſpatio quadrantis horae inciderunt, probant, cum ex eiusmodi feruore humida corporis celerrime putreſcere ſoleant, quantam vim ad perniciales acutosque morbos gignendos augendosque habeant nimii calores, ſiue ab igne fuerint, ſiue a ſole.

iam hoc ſatis eſſe opinor, vt concludere poſſim, nimium calorem illam pulmonum actionem, ſanguinisque rubentis confectionem, impedire, cum aere, qui calore nimium tenuatus eſt, nec illi ſatis poſſint dilatari, nec etiam ſuccus in arteriis venisque, per quas ducitur, recte poſſit moueri, confici, ac in rubentem ſanguinem conuerti. Ad ſomnum tandem veniamus, quo, cum veteri Philoſopho loquor, (ζ) *animus contrahitur quaſi, labitur ac concidit*, non aliam ob cauſam, quam, vt corporis vires reficiantur, idque iterum aptum fiat ad omnem ſenſum atque animalem motum praeſtandum. De ſomni natura & admirabili ad redintegrandas animi corporisque vires efficacitate in medicorum & philoſophorum libris vberius diſputatur & fuſius, quae iam multis perſequi concluſae ſcriptionis anguſtia non ſinit. Omnia, quae in eo & vigilia incidere ſolent, oſtendunt, alternam requiem propterea animalibus neceſſariam eſſe, vt, dum animo corpus membraque, quibus ille ſuſtinetur, & illi interpretes ac nuncii rerum, ſenſus, ſubtrahuntur, atque, dum hi omnes quieſcunt, vigente interea & non perturbata omni vitali atque naturali actione, nouus ſuccus paretur, cerebro neruisque, quibus omnis ſenſus & animalis motus praeſtatur, accommodatus. Si enim huius ſucci in corpore penuria, & illud eo quaſi exhauſtum, eſt, obdormiſcimus & ſomno conſopimur, id quod etiam fit, ſi ille humor, ſanguini confuſus, per arterias ad cerebrum pertinentes in cortice cerebri haud ſecerni, nec per medullae fibras neruosque diuidi poteſt. Quare continens ſomnus iis eſſe ſolet, quibus cerebrum, ab humore ex ſuis receptaculis miſſo, vel a diffracta caluaria, compreſſum eſt, vel, ſi ex alia cauſa arteriae in cortice praecluſae ſanguinem, aliumque ſuccum, non recipiunt. Omni vero animali poſt naturalem placidumque ſomnum experrecto noua vis nouusque vigor eſt, & mira quaedam ad omnes illas functiones adminiſtrandas alacritas. Hoc vero, quod per ſomnum efficitur, non alia quauis re, nec vllo cibi potionisque genere obtineri poſſe, compertum eſt. Curandum igitur omnino, vt ſomno recte vtamur, & eo illam, quae nobis adeo neceſſaria eſt, refectionem conſequamur, cum ſomnus, ſi is placidus non eſt, in acerrimum & omnes vires frangentem laborem conuerti poſſit. Hoc vero in iis accidere, qui eum in percalefactis dormitoriis cubiculis capiunt, ex hactenus dictis intelligitur.

Tenuato

(ζ) ZENONIS verba ſunt, quae adducit CICERO *de Diuinatione Lib.* II. *Cap.* LXVII. p. 1175.

Tenuato enim per calorem aere, extrinſecus adueniente, ille in arteriis veniſque cum ſanguine concluſus aer natura ſua diſpanditur, quo etiam illae arteriae venaeque, per quas is mouetur, maiorem in modum diſtenduntur, ita, vt deficiat ille renixus & ſanguis non aequabili & facili, ſed impeditiori, motu per pulmones agatur. Etiam chylus ſanguini confuſus non ſatis concoqui poteſt, ſed crudus manet, ita, vt materia deſit, ex qua alius ſuccus, ad inſtaurandas vires ſpiritusque neceſſarius, praeparandus eſt. Concaleſcente etiam ſanguine, totum corpus incenditur, & humor crudus ad cutim, quae ſub ſomno ſe non parum remittit, propellitur, ſudorque elicitur. Sudor vero omnis in recte valentibus alienus eſt, in aliis vero, vel morbi index eſt, vel ab hoc proficiſcitur. Longe itaque ſalubrius, & pulmo, & ſanguis, etiam tempore hyberno, refrigerantur, ſi in loco paulo frigidiori dormitur, ita, vt corpus ſtragulis mollibus, non nimis tamen grauibus & moleſtis, quibus illud etiam afficitur & accenditur, bene opertum ſit. Hoc ſignificaſſe videtur CELSVS, η) cuius verba haec ſunt: *Erectior mens eſt, & melius concoquitur, vbi frigus quidem eſt, ſed cauetur.* Etiam hoc, quod iam propoſui, quamuis a pluribus, etiam iis, qui de ſomno ad ſanitatem componendo ſcripſerunt, neglectum fuerit, a praeſtantiſſimis tamen Medicis notatum lego. HIPPOCRATES, vel, quisquis eſt Auctor eorum voluminum, quae hiſtorias morborum epidemicorum complectuntur, id paulo obſcurius declarauit, qui homini, qui natura calidus eſt, commendat τὸν ὕπνον ἐν ψύχει ἐπιβεβλημένῳ, *ſomnum in frigore, ſtragulis operto.* ϑ) Et paulo poſt: ἐνθέρμῳ φύσει, καὶ θερμῇ ὥρῃ, κοίτη ἐν ψύχει παχύνει, ἐν δὲ θερμῷ λεπτύνει. *Eum, qui natura percalidus eſt, & calido tempore cubile in frigido craſſum facit, in calido extenuat.* Corpus vero denſatur, vel craſſius fit, ſi omnes ſucci in eo recte conficiuntur. Hoc enim ſub ſomno fieri, idem auctor agnouit, qui eodem libro ι) prodeſſe dicit τὸν πόνον τοῖσιν ἄρθροισι, καὶ σαρκὶ σῖτον, ὕπνον δὲ σπλάγχνοισι, *laborem articulis, cibum carni, ſomnum viſceribus.* Inter alios vero ab aetate noſtra propiores adduco duos excellentes Medicos ſingulari prudentia & multo vſu atque exercitatione praeditos, NICOLAVM PISONEM, κ) & FRIDERICVM HOFFMANNVM, λ) Prior ver-

η) *Lib.* I, *Cap.* IX.

ϑ) *Epidem. Lib.* VI, *Sect.* IV. §. XXXV. *T.* I. *p. 808 & 809.*

ι) *Sect.* V. *p. 810.*

κ) *De cognoſcendis & curandis morbis, praecipue internis, Lib.* I. *C.* IX, *p. 59.*

λ) *In Medicinae Ration. Syſtemat. T.* I, *P.* III. *Cap.* XII, *p. 609.*

vertiginosos *somno diurno, eoque, qui in loco calido capitur,* prohibet, alter vero laudat *pro somno capiendo cubicula ampla & perspirabilia*, ea vero, *in quibus aer arcte conclusus vel fornacibus calefectus est, vehementer improbat.* Et quilibet in se experiri potest, in cubiculis calefactis somnum fere lassare, eumque, nec tantam virium refectionem, nec menti alacritatem, nec corpori agilitatem, afferre, quantam percipimus, si ex somno in cubiculo frigidiori expergiscimus. Maxime autem percalefactum cubiculum iis alienum esse puto, quibus caput ex contentione & animi fatigatione imbecillum est, nec non aliis, qui sanguinis profusionem timent, vt alia morborum genera, in quibus id perniciosum esse potest, omittam. Sed tamen quandoque non solum senibus, sed aliis in multi generis valetudinibus, veluti in articulorum doloribus & rheumatismis, & si humor, qui in aliqua sede coiit, discutiendus, & corruptus, per sudorem euocandus est, vtilius esse potest, si in aëre tepido corpus somno committitur. Nec tutum est, imbecillis, qui mane ex varia occasione, veluti ex abundante coena, insudant, corpus, quod sudore madet, si hyems est, frigore repente adstringi. Quare his expedit, ante paulo, quam surgunt, cubiculum calefieri, quod, si luculento camino fit, quo caliginosus per nocturnas exhalationes aër educitur, longe salubrius est, quam, si ardentibus fornacibus, quales nobis plerumque in vsu sunt, inclusus calor excitatur. Omnes tamen monendi sunt, ne id, quod interdum valetudinis causa recte fieri oportet, quotidianum habeant, & ne ii, qui recte valent, voluptatis causa ac moribus ad mollitiem lapsis corpus debilitent. Etiam iis, qui a firmis parentibus geniti, haud molliter educati, & exercitatione robusti sunt, omnes has obseruationes vtiles non esse, sed superuacuas, profiteor, cum tales se nullis legibus obligare debeant.

Firmam autem corporis constitutionem, rerum bonarum maximam & praecipuam esse, illamque plurimum literarum artiumque studio inseruire, suo exemplo docet

Nobilissimus Doctissimusque Candidatus

SAMVEL KRETZSCHMAR,

Palaeo-Chemnicensis, Misnicus.

Is enim Anno MDCCIX d. XIV. Septembris in rure ab honestis, sed humilioribus, parentibus, & patre quidem solerti bonoque agricola, natus, per sex annos humili cultu, ita tamen, educatus fuit, vt communes doctri-

doctrinas, quibus puerilis aetas impertiri solet, in literario illius pagi ludo a publico Magistro acceperit. Iam illo tempore in puero eluxit insitus & fere incredibilis literarum amor, a quo etiam, postquam pater ei morte ereptus esset, & mater alii nupsisset, se nulla re abduci passus est. Tantum enim abfuit, vt nostro eam, quae puerum incesserat, literas medicinamque discendi cupiditatem, tum vitrici eum ad austeros & illiberales, eosque continuos, labores compellentis duritia & asperitas, tum copiarum familiarium angustia, tum alia, quibus is premebatur, mala domestica, potuerint eripere, quin illa potius cum aetate adoleuerit. Libros enim quosdam Germanicos, ad rem herbariam pertinentes, nummulis coemerat, quos vnciatim, genium suum defraudans, comparserat, quos libros clanculum, & non animaduertente vitrico, qui inexorabile odium in libros conceperat, summa cum voluptate legit. Is vero tandem iam adulta aetate in scholam venit, quae Chemnicii, in dulci mihique semper chara patria, floret, & optimis magistris, praecipue autem Rectori, DANIELI MVLLERO, sua consilia aperuit, quae de literarum humaniorum studiis ingrediendis coeperat. Illo autem venerabili Viro, qui hoc ipso, qui vertitur, anno, senectute atque aduersa valetudine confectus, obiit, nemo vnquam integrior sanctiorque fuit, id quod ego firmissime asseuerare possum, qui adolescens eius praeceptis & institutione per octo annos formatus sum. Is nostrum a proposito non deterruit, sed consilio, opera & ope adiuuit, & animum non parum confirmauit. Dubito, me fidem habiturum esse, si iam enarrarem omnes nostro circumfusas molestias, quae eum in hoc disciplinarum studio adeo grauiter affecerunt, vt etiam, caeteroquin firmus, non semel ex inopia duroque & parciori victu & antelucanis lucubrationibus aegra valetudine fuerit oppressus, & quasi emaciatus. Nam, vt interdiu literis studere posset, noctu aliis rebus opera danda fuit, quo parciorem & quotidianum victum, & illa sibi pararet, quae ad implenda naturae desideria necessaria erant. Has omnes & plures difficultates ita eluctatus est, vt in bonarum literarum studiis discendi progressione firmiores profectus fecerit. Quibus praeparatus, anno seculi tricesimo secundo ad nos venit, & pari industria dies noctesque in artem medicinalem ediscendam incubuit, caeterum, pariter egenus, in victu cultuque nihil mutauit. Tandem, cum eius inopia beneficiis quibusdam leuata esset, nouus ei animus additus fuit, vt accuratissima diligentia omnia, quae ad artem faciunt, fuerit persecutus. Anno M DCC XXXVII

se

ſe obtulit Ordini noſtro, vt in eius profectus inquireremus, & omnium laudem primosque in ordine atque Bacculaurei honores conſecutus eſt. Cum vero modicam pecuniam ex annuis ſtipendiis parſimonia retinuiſſet, ea inſtructus magnum iter ingreſſus eſt, & totam Germaniam, Belgium, maiorem nobilioremque partem Britanniae, Galliam, Italiam, Heluetiamque, peragrauit, & vbique, praecipue Lutetiae, vbi, per nouem menſes commoratus, noſocomia & dexterrimos in chirurgia magiſtros frequentauit, artis ſcientiam plurimum adauxit. In itinere, parum de externis commoditatibus vitaeque iucunditate ſollicitus, aliquoties in maximum periculum, & extremum fere diſcrimen, adductus eſt. Tandem, itinere confecto, ad nos hoc anno reuertit & nomen inter Candidatos profeſſus eſt. Iterum ſpecimina edidit, & nobis oſtendit, medicinae ſcientiam, quam habet, non triuialem, ſed praeclaram & exquiſitam, eſſe. Hanc vero, quam tam acri ſtudio & aerumnabili labore conſecutus eſt, ſummis, quos dare poſſumus, honoribus eſſe decorandam, vno ore omnes profeſſi ſumus. Illi igitur ei decreti ſunt, & mihi, Pro-Cancellario conſtituto, a Gratioſo Ordine data fuit prouincia, eos, more ſolenni & antiquo, digniſſimo Candidato conferendi. Dictus dies eſt XXVII. Octobris, quo is Diſſertationem de *Balneis vaporoſis natiuis*, quam ipſe ex obſeruationibus in itineribus factis conſcripſit, diſputandam proponet.

Finita vero diſputatione, more a maioribus nobis relicto, Candidato dabo poteſtatem, &, quod aiunt, Licentiam Doctoris titulum capeſſendi. Summo honori, & Ordini noſtro, & Candidato, & mihi, futurum eſt, ſi Vobis, *RECTORE ACADEMIAE MAGNIFICO, ILLVSTRISSIMIS COMITIBVS, VTRIVSQVE REIPVBLICAE PROCERIBVS, GENEROSIS AC NOBILISSIMIS LITERARVM STVDIOSIS*, praeſentibus audientibusque, haec peragere potero. Quapropter, vt ad hanc Panegyrin accedere & Clariſſimi Candidati merita collaudare velitis, etiam atque etiam, pro Veſtra in nos perpetua & maxima beneuolentia maiorem in modum peto atque contendo. P. P. Dominica XXI poſt Trinitatis cIↃ IↃ CC XLI.

LITTERIS, BITTORFFIANIS.